Vaba tarkvara: õunad on tasuta, kompott mitte

15 aastat tagasi - 08.10.2010 Autor: AM

(Arvutimaailm 4/10)

? Kas vaba ja avatud tarkvara on ikka äriettevõttele sobiv või kuulub ta endiselt IT-fanaatikute mängumaale?

! Kui tegu pole unikaalse protsessiga, siis rahuldab vaba tarkvara juba enamike firmade vajadusi. Kasulikum on avatud lähtekoodiga tarkvara kohendada kui uus tellida.

Avatud lähtekoodiga tarkvarast on praeguses ärimaailmas saanud arvestatav turujõud. Plats on puhtaks löödud serveri- ja sisuhaldustarkvara poolel ning edukalt on rajatud sillapea ettevõtete ressursi- ja kliendihalduslahenduste (ERP, CRM) valdkonda.

Vaba ja avatud koodiga tarkvara pole ainult enam fanaatikutest asjaarmastajate mängumaa ja on pälvinud praktilistel kaalutlustel maailma suurimate infotehnoloogiaettevõtete toetuse.

Ülesanded, mille täitmist nii äri- kui ka kodukasutajate tarkvaralt oodatakse, on suuresti sarnased ja igasuguste lahenduste puhul muutuvad järjest olulisemaks avatud standardid ning platvormitundetus. Nii on kasulikum suunata oma arendamise aur kas olemasoleva avatud lähtekoodiga tarkvara kohaldamisele ja täiendamisele või sellele otsa uute lahenduste ehitamisele. Oma osa on viimastel aastatel mänginud sant majandussliimagi, mis on pannud otsima soodsamaid lahendusi.

Kodumaiseid arenguid vaadates torkab silma vaba tarkvara suur osakaal veebide sisuhalduse valdkonnas. Turundusinfo- ja konverentsiettevõte Best Marketing küsis veebruari kesksel viielt juhtivalt veebiehitajalt ning turundusspetsialistilt, kas oma firma kodulehele on sisuhaldusmootor mõistlikum tellida rätsepatööna või kasutada mõnda avatud koodiga lahendust. Vastused võib kokku võtta lühidalt, et kui pole tegu mõne unikaalse äriprotsessiga (näiteks internetipangaga), siis rahuldab vaba tarkvara enamike ettevõtete vajadused. Lihtsamate lahenduste puhul Wordpress, keerulisemate puhul Drupal ja Joomla. (1)

Äriliselt põhjendatud kaalutlustel loobus üks Eesti tuntumaid veebilahenduste arendajaid Okia oma sisuhaldustarkvara pidamisest. Okia loovjuht Kaupo Kalda seletab ettevõtte otsust järgnevalt: „Lihtne arvutus näitas, et selleks, et mootor käiks ajaga kaasas ja oleks maksimaalselt hea, kuluks arendusele vähemalt pool kuni miljon krooni aastas. Iga aasta, ka tulevikus, arendusena. Seega meie jaoks oli oma sisuhalduse arendamine kahjumlik.” (2)

Võttes arvesse, et CRM ja ERP on mõlemad ettevõtte äriprotsessidega tihedamalt seotud kui sisuhaldustarkvara, tähendab selle vahetus ka tõsisemat ettevõtmist ning suurimaks probleemiks pole mitte tarkvara funktsionaalsus, vaid andmeformaatide ühildumatus. Nimelt kasutab enamik omanduslikest lahedustest kinniseid formaate, mille konverteerimine on keeruline ja aeganõudev protsess ning selle tõttu tuleb vaba tarkvara turuosa kasv peamiselt alustavate ettevõtete arvelt. Masu ajal kasvasid tormiliselt ka ERP tarkvarattevõtete OpenBravo, Compiere ja xTuple kliendibaas ning sissetulekud.

Põhjusena, miks ettevõtted on avatud koodiga tarkvara kasuks otsustanud, nimetatakse peamiselt tarkvara paindlikust. Avatud lähtekoodiga tarkvara koodi tohib piiranguteta muuta ja seetõttu saab lahenduse funktsionaalsuse kohandada ettevõtete täpsete vajaduste järele.

Õigustatult tekib küsimus, kas vaba tarkvara IT sektori tööd kuidagi väheväärtuslikumaks ei muuda? Sugugi mitte.

Esiteks, erinevatel andmetel tegeleb 60–90 protsenti IT-jõududest olemasolevate süsteemide haldamise ja putitamisega. Vajadus sellise kaadri järele ei sõltu sellest, kas tarkvara, mida hallatakse, on avatud või omandusliku lähtekoodiga. Küll on aga märgatavad muutused toimunud tarkvara turustamise ärimudelites. Pilvandmetöötlus muutub järjest usaldusväärsemaks ja võimekamaks ning suurt osa tarkvarast, sealhulgas kõiki eelpoolnimetatud lahendusi, pakutakse võrguteenusena.

Tasuta tarkvara toe müümist kasutab ärimudelina näiteks üks tuntumaid Linuxi distributsiooni arendajaid Red Hat. Red Hati otsas õilmitseb mitme kogukonna Linuxi versioonid, tuntumad neist tavakasutajatele suunatud Fedora ja ettevõtetele suunatud CentOS.

Kolmandana võib välja tuua tugiteenuste müügi, mis tähendab seda, et keegi kolmas tarkvaraettevõtja teeb lahenduse omale selgeks ja lisades väärtusahelasse mingi omapoolse panuse (n kohandamine), müüb seda edasi. Näitena võib tuua Webmedia ja Alfresco-nimelise (suur)ettevõtete

sisuhaldussüsteemi. Kuigi Alfresco kogukonnaversioon on tasuta, pakub Webmedia sellele maakeeles tuge. Argumendiks, millega on väga raske vaielda, on konkurentidest (nt SharePoint) kuni kümme korda soodsam hind.

Selge on see, et nii omandusliku kui ka vaba tarkvara tootjate jaoks on käes põnevad ajad ning aastakümneid vankumatuna seisnud tarkvarakantsid ei paista täna enam nii kindlatena. Operatsioonisüsteemi kõrval on platvorm saanud internetistki ja programmide jooksutamiseks piisab veebilehitsejast.

TARKVARA VABAKS
Näiteid vabavara kasutamisest äris
Tanel Raja, e-kaubandusele fokuseerunud Eepohs Consultingu spetsialist:
Eepohs kasutab oma projektides avatud lähtekoodiga Magento platvormi. Eepohsi loodav e-pood võib sõltuvalt projekti suurusest sisaldada erinevaid integreeritavaid erilahendusi (ladu, raamatupidamistarkvara, logistikasüsteemid, makseviisid, raportid). Magentole on kolmandate osapoolte poolt hetkel loodud ligi kaks tuhat lisamoodulit ning väga suure tõenäosusega on enamikele hädadele juba keegi lahenduse loonud. Avatud lähtekoodiga tarkvara oskab juurutada tavaliselt tunduvalt suurem hulk ettevõtteid.

Avo Alender, Webmedia dokumendihaldus:
Avatud lähtekoodiga suurettevõtetele suunatud dokumendihaldussüsteem Alfresco on jõudmas mitmesse suuremasse Eesti riigiasutusse. Alfresco ECM platvormi baasil arendatakse praegu dokumendihaldussüsteeme Siseministeeriumis (Webmedia), Töötukassas (Webmedia), Riigikantseleis (Euroopa Liidu dokumentide ning kooskõlastamise ja kaasamise infosüsteem) (Webmedia) ja PRIAs (Fujitsu). Webmedial on kasutada ühelt poolt professionaalne dokumendihalduse kompetents ning teiselt poolt laiapõhjaline Java tehnoloogiat valdavate arendajate ressurss ja kogemused.

KAROL KALLAS

- Lahendused
- Tarkvara